

WOJEWODA OPOLSKI

Opole, 2 lutego 2024 r.

ZPS.I.431.69.2023.AK

**Pan
Tadeusz Urbaniak
Kierownik
Ośrodka Pomocy Społecznej
ul. Krakowska 16
47-100 Strzelce Opolskie**

Wystąpienie pokontrolne

W dniach 4 -13.10.2023 r. przeprowadzono, w Ośrodku Pomocy Społecznej w Strzelcach Opolskich¹ kontrolę kompleksową w zakresie realizacji zadań gminy wynikających z ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej² i zgodności zatrudnienia pracowników jednostki z wymaganymi kwalifikacjami. Szczegółowe ustalenia kontroli zostały przedstawione w protokole.

W wyniku kontroli **pozytywnie z nieprawidłowościami** ocenia się działalność Ośrodka w kontrolowanym zakresie.

Ustalono, że w okresie objętym kontrolą Ośrodek nie realizował:

- 1) w ramach realizacji zadań własnych gminy, określonych w art. 17 ustawy, zadań pn.:
 - przyznawanie i wypłacanie zasiłków celowych w formie biletu kredytowanego;
 - przyznawanie i wypłacanie zasiłków celowych na pokrycie wydatków na świadczenia zdrowotne osobom bezdomnym oraz innym osobom niemającym dochodu i możliwości uzyskania świadczeń na podstawie przepisów o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych;
 - opłacanie składek na ubezpieczenia emerytalne i rentowe za osobę, która zrezygnuje z zatrudnienia w związku z koniecznością sprawowania bezpośredniej, osobistej opieki nad długotrwale lub ciężko chorym członkiem

¹ Zwany dalej: Ośrodkiem

² Zwana dalej: ustawą

- rodziny oraz wspólnie niezamieszkującymi matką, ojcem lub rodzeństwem;
- pomoc osobom mającym trudności w przystosowaniu się do życia po zwolnieniu z zakładu karnego;
 - przyznawanie i wypłacanie pomocy na ekonomiczne usamodzielnienie w formie zasiłków, pożyczek oraz pomocy w naturze;
 - opracowanie i realizacja projektów socjalnych;
- 2) w ramach zadań z zakresu administracji rządowej realizowanych przez gminę, na podstawie art. 18 ustawy, zadań pn.:
- przyznawanie i wypłacanie zasiłków celowych na pokrycie wydatków związanych z klęską żywiołową lub ekologiczną;
 - przyznawanie i wypłacanie zasiłków celowych, a także udzielanie schronienia, posiłku oraz niezbędnego ubrania cudzoziemcom i osobom, o których mowa w art. 5a;
 - przyznawanie i wypłacanie zasiłków celowych, a także udzielanie schronienia oraz zapewnianie posiłku i niezbędnego ubrania cudzoziemcom, którym udzielono zgody na pobyt ze względów humanitarnych lub zgody na pobyt tolerowany na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej;
- z uwagi na brak potrzeb.

Odnosząc się do zadań realizowanych - **pozytywnie oceniono działalność**

Ośrodka w zakresie:

- a) kwalifikacji Kierownika Ośrodka, o których mowa w art. 122 ust. 1 ustawy;
- b) kwalifikacji pracowników socjalnych;
- c) standardu zatrudnienia pracowników socjalnych;
- d) podnoszenia kwalifikacji przez pracowników socjalnych;
- e) pracy socjalnej, w tym rzetelności sporządzenia kontraktów socjalnych;
- f) działań mających na celu aktywizację zawodową klientów zgodnie z zasadą określoną w art. 3 ust. 2 ustawy;
- g) gminnej strategii rozwiązywania problemów społecznych oraz programów pomocy społecznej, profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych, stanowiących jej uzupełnienie;
- h) oceny w zakresie pomocy społecznej, w tym terminowego przekazania Radzie Miejskiej w Strzelcach Opolskich³;
- i) ustalenia przez Radę w drodze uchwały sposobu sprawiania pogrzebu;

³ Zwana dalej: Radą

- j) ustalania wysokości zasiłków stałych i składek na ubezpieczenie zdrowotne określonych w ustawie o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych;
- k) ustalania okresu uprawnienia do zasiłku stałego;
- l) zabezpieczenia realizacji zadania związanego z dożywianiem;
- m) organizacji i rozliczania usług opiekuńczych, specjalistycznych usług opiekuńczych oraz specjalistycznych usług opiekuńczych w miejscu zamieszkania dla osób z zaburzeniami psychicznymi, a także kontroli ich jakości;
- n) współpracy z powiatowym urzędem pracy;
- o) prowadzenia ośrodka wsparcia: Klub Senior+;
- p) prowadzenia mieszkań chronionych i ustalania prawa do tej formy pomocy;
- q) prowadzenia przez gminę Środowiskowego Domu Samopomocy;
- r) realizacji zadań wynikających z rządowych programów pomocy społecznej;
- s) wypłacania wynagrodzenia za sprawowanie opieki.

W postępowaniach administracyjnych pozytywnie oceniono:

- a) terminowość rozpatrywanych spraw;
- b) gromadzenie dowodów i dokonywanie ustaleń w zakresie sytuacji zdrowotnej, dochodowej i rodzinnej wnioskodawcy, jak również jego warunków bytowych;
- c) ustalenia w zakresie prowadzenia samodzielne gospodarstwa domowego, w sytuacji gdy w jednym budynku/lokalu mieszkalnym zamieszkiwało więcej osób;
- d) rozpoznanie sytuacji osób zobowiązanych do alimentacji przy ustalaniu odpłatności za pobyt w domu pomocy społecznej.

Zakres, przyczyny i skutki stwierdzonych nieprawidłowości

Na podstawie kontroli stwierdzono:

- 1. Uchybienia** w podstawie prawnej wydanych decyzji, co stanowi naruszenie art. 107 § 1 pkt 4 k.p.a., z uwagi na:
 - przywoływania przepisów nie mających zastosowania w sprawie,
 - nie wskazywanie jednostek redakcyjnych ustaw, rozporządzeń, uchwał;
 - przywołanie art. 108 k.p.a. mimo, że w rozstrzygnięciu organ nie nadał decyzjom rygoru natychmiastowej wykonalności.
- 2. Nieprawidłowości**, w tym:
 - 2.1. Kluczowe:** brak
 - 2.2. Znaczące**, w zakresie:

- a) nie zapewnienia swobodnego dostępu do usług Ośrodka osobom z niepełnosprawnościami, co stanowi naruszenie art. 6 pkt 1 lit. a ustawy o zapewnianiu dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami;
- b) warunków pracy pracowników socjalnych, nie zapewniających prawidłowej realizacji zadań, w tym obowiązku określonego w art. 100 ust. 1 i 119 ust. 2 pkt 2 ustawy;
- c) ustalenia przez Radę Miejską w Strzelcach Opolskich, w drodze uchwały zasad:
 - zwrotu wydatków za świadczenia z pomocy społecznej udzielone w formie: usług, pomocy rzeczowej, posiłków, zasiłków na ekonomiczne usamodzielnienie, zasiłków okresowych oraz zasiłków celowych, przyznanych pod warunkiem zwrotu, będących w zakresie zadań własnych gminy oraz ponoszenia odpłatności za uczestnictwo w zajęciach klubu samopomocy Senior+ z naruszeniem art. 96 ust. 2 i 4 ustawy,
 - przyznawania i odpłatności za usługi opiekuńcze i specjalistyczne usługi opiekuńcze z wyłączeniem specjalistycznych usług opiekuńczych dla osób z zaburzeniami psychicznymi - z uwagi na modyfikację art. 104 ust. 4 ustawy.

2.3. Zwykle, w zakresie:

- a) zatrudnienia Kierownika Ośrodka niezgodnie z art. 4 ust. 1 pkt 3 ustawy z dnia 21 listopada 2008 r. o pracownikach samorządowych;
- b) upoważnienia wydanego przez Burmistrza Strzelce Opolskich z uwagi na jego zakres i wykroczenie poza art. 110 ust. 7 ustawy;
- c) nieterminowego przekazywania sprawozdań sporządzanych w Centralnej Aplikacji Systemowej, co stanowi naruszenie art. 17 ust. 1 pkt 17 ustawy;
- d) nie rozpoznania sprawy w całości i ograniczenie zakresu rozstrzygnięcia, bez wyjaśnienia w uzasadnieniu przyczyny takiego działania, co stanowi naruszenie art. 3 ust. 3 ustawy, art. 7 i 77 § 1 k.p.a., a także zasady zaufania obywateli do państwa, o której mowa w art. 8 k.p.a. oraz przepisu art. 104 § 2 k.p.a.;
- e) bezczynności organu oraz naruszenie zasad przyznawania pomocy społecznej w formie świadczeń pieniężnych, określonych w art. 38 i 39 ustawy;
- f) wykorzystanie kwestionariusza wywiad rodzinnego cz. IV. w postępowaniu o przyznanie zasiłku celowego na pokrycie wydatków powstałych w wyniku zdarzenia losowego, co stanowi naruszenie § 10 w związku z §1 pkt 2 rozporządzenia w sprawie rodzinnego wywiadu środowiskowego;

- g) niedopełnienia obowiązku określonego w art. 48a ust. 11b pkt 3 ustawy;
- h) ustalenia odpłatności za pobyt w schronisku dla osób bezdomnych z usługami opiekuńczymi niezgodnie z uchwałą w sprawie ustalenia szczegółowych zasad ponoszenia odpłatności za pobyt w ośrodkach wsparcia;
- i) rozstrzygnięcie o nieodpłatnym pobycie w schronisku w przypadku osoby posiadającej dochód, co stanowi naruszenie art. 96 ust. 1 pkt 1 i art. 97 ust. 1a ustawy;
- j) wydanie decyzji w sprawie już rozstrzygniętej, co stanowi naruszenie art. 106 ust. 5 ustawy i art. 104 k.p.a. w związku z art. 156 § 1 pkt 3 k.p.a.;
- k) nie określenia, w trakcie postępowania o przyznanie posiłku, czy dziecko jest jego pozbawione, co stanowi naruszenie art. 48 i 48b ust. 2 ustawy w związku z art. 77 k.p.a.;
- l) nie ustalenia wymiaru i zakresu usług opiekuńczych, co stanowi naruszenie art. 50 ust. 5 w związku z art. 7 i 77 § 1 k.p.a.;
- m) nie wskazania w rozstrzygnięciu decyzji miejsca świadczenia usług, co stanowi naruszenie z art. 50 ust. 5 ustawy;
- n) ustalenia odpłatności za usługi opiekuńcze i specjalistyczne usługi opiekuńcze z naruszeniem postanowień uchwały w związku z art. 50 pkt 6 ustawy;
- o) nie zawiadomienia w 1 przypadku strony o wszczęciu postępowania z urzędu, co stanowi naruszenie art. 61 § 4 k.p.a.;
- p) wydania decyzji ustalającej odpłatność za pobyt w domu pomocy społecznej w innej dacie, niż decyzja kierująca, co stanowi naruszenie art. 59 ust. 1 ustawy;
- q) odmowa skierowania do domu pomocy społecznej bez dokonania ustaleń w zakresie zapewnienia stronie niezbędnej pomocy w odniesieniu do jej potrzeb, co stanowi naruszenie art. 7 i 77 § 1, 107 § 1 oraz 107 § 3 k.p.a.;
- r) rozstrzygnięcia o zmianie odpłatności za pobyt w domu pomocy społecznej niezgodnie z art. 106 ust. 5 ustawy i art. 104 k.p.a.;
- s) niezgodności § 3 ust. 2 regulaminu Klubu Senior+ z wymogami art. 97 ust. 1 ustawy;
- t) nie wszczęcia postępowań w celu wydania decyzji o odpłatności za pobyt w Klubie Senior+, co stanowi naruszenie przepisów art. 97 ust. 1 ustawy;
- u) nie zrealizowania zaleceń pokontrolne Wojewody Opolskiego z 3.12.2021 r., znak: PS.I.431.56.2021.AKB2;

- v) nie wskazania w rozstrzygnięciu decyzji miejsca świadczenia specjalistycznych usług opiekuńczych w miejscu zamieszkania dla osób z zaburzeniami psychicznymi, co stanowi naruszenie art. 50 ust. 5 ustawy;
- w) wydanie decyzji kierującej do środowiskowego domu samopomocy mimo braku zaświadczenia potwierdzającego zaburzenie psychiczne, o którym mowa w § 7 ust. 1 rozporządzenia w sprawie środowiskowych domów samopomocy, co stanowi rażące naruszenie prawa;
- x) braku pełnych uzasadnień prawnych w wydanych decyzjach, co stanowi naruszenie art. 107 § 1 pkt 6 k.p.a. 6 i § 3 k.p.a.;
- y) nieprawidłowego uzasadniania faktycznego decyzji, co stanowi naruszenie art.107 § 3 k.p.a., z uwagi na:
 - nie wyjaśnienia powodów przyznania stronie prawa do zasiłku stałego, zasiłku celowego, specjalnego zasiłku celowego, mieszkania chronionego, specjalistycznych usług opiekuńczych w miejscu zamieszkania dla osób z zaburzeniami psychicznymi, skierowania do ŚDS,
 - nie wyjaśnienie okresu przyznania zasiłku okresowego, w odniesieniu do przesłanki art. 38 ust. 5 ustawy,
 - nie wyjaśnienie powodu i okresu przyznanej usługi schronienia,
 - nie wyjaśnienie powodu ustalenia prawa do posiłku dla dzieci, w oparciu o przesłanki określone w art. 48 i 48b ust. 2 ustawy,
 - nie wyjaśnienie powodów objęcia pomocą formie usług opiekuńczych w odniesieniu do przesłanek określonych w art. 50 ust. 1 i 2 ustawy, a także przyznanego rodzaju oraz wymiaru usług,
 - nie wyjaśnienie stronie powodów skierowania do DPS, w tym pominięcia wyjaśnień w zakresie lokalizacji i typu domu,
 - nie wyjaśnienie powodu przyznania pomocy w formie zasiłku specjalnego celowego mimo przekroczonego kryterium dochodowego oraz wysokości przyznanej pomocy.

Przyczyny stwierdzonych nieprawidłowości: niedostateczna znajomość przepisów: ustawy, ustawy o samorządzie gminnym, ustawy o finansach publicznych.

Skutki stwierdzonych nieprawidłowości: stwierdzone uchybienie i nieprawidłowości, z uwagi na ich charakter i wagę nie stanowią podstawy do negatywnej oceny jednostki, niemniej wpływają na realizację zadań pomocy społecznej określonych dla gminy w ustawie.

Osoby odpowiedzialne za stwierdzone nieprawidłowości:

- członkowie Rady w zakresie przyjętych uchwał;
- Burmistrz w zakresie wydanych upoważnień;
- Kierownik Ośrodka w zakresie nadzoru nad realizowanymi przez jednostkę zadaniami pomocy społecznej,
- pracownicy socjalni Ośrodka w zakresie prowadzonych postępowań;
- pracownicy Ośrodka sporządzający decyzje administracyjne, w zakresie ich zgodności z k.p.a.

Mając na uwadze odpowiedzialność za nieprawidłowości dotyczące uchwał Rady odstępuje się od formułowania zaleceń pokontrolnych Kierownikowi jednostki kontrolowanej w powyższym zakresie. Zawiadomienie w tym przedmiocie zostanie przekazane organowi założycielskiemu tej jednostki zgodnie z art. 128 ust. 6 ustawy.

W związku z powyższym, na podstawie art. 128 ust. 1 ustawy,

zalecam:

- 1) podjęcie działań w celu zapewnienia swobodnego dostępu do usług Ośrodka osobom z niepełnosprawnościami, zgodnie z art. 6 pkt 1 lit. a ustawy o zapewnianiu dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami;
- 2) podjęcie działań w celu zapewnienia warunków pracy pracownikom socjalnym, zapewniających prawidłową realizację zadań, w tym obowiązku określonego w art. 100 ust. 1 i 119 ust. 2 pkt 2 ustawy;
- 3) terminowe przekazywanie sprawozdań sporządzanych w Centralnej Aplikacji Systemowej (CAS), zgodnie z obowiązkiem określonym w art. 17 ust. 1 pkt 17 ustawy;
- 4) przyznawanie pomocy społecznej w formie świadczeń pieniężnych, określonych w art. 38 i 39 ustawy z uwzględnieniem odmiennego charakteru tych zasiłków;
- 5) dopełnienie obowiązku określonego w art. 48a ust. 11b pkt 3 ustawy;
- 6) wydawanie decyzji ustalającej odpłatność za pobyt osoby w domu pomocy społecznej w dniu jej kierowania, zgodnie z art. 59 ust. 1 ustawy;
- 7) rozstrzygnięcie o zmianie odpłatności za pobyt w domu pomocy społecznej, zgodnie z zasadami określonymi w ustawie i k.p.a.;
- 8) zrealizowanie zaleceń pokontrolne Wojewody Opolskiego z dnia 3.12.2021 r., w tym zmiana regulaminu organizacyjnego Klubu Senior + w zakresie odpłatności zgodnie z wymogami art. 97 ust. 1 ustawy;
- 9) ustalanie w rozstrzygnięciu decyzji wymiaru i zakresu usług (opiekuńczych, specjalistycznych usług opiekuńczych,

- w miejscu zamieszkania dla osób z zaburzeniami psychicznymi) oraz wskazywanie w rozstrzygnięciu decyzji miejsca ich świadczenia, zgodnie z art. 50 ust. 5 ustawy;
- 10) wydawanie decyzji kierującej do środowiskowego domu samopomocy na podstawie dokumentacji określonej w ustawie i rozporządzeniu w sprawie środowiskowych domów samopomocy;
 - 11) ustalanie odpłatności:
 - za pobyt w schronisku dla osób bezdomnych, schronisku dla osób bezdomnych z usługami opiekuńczymi, Klubie Senior+, zgodnie z zasadami określonymi w art. 97 ust. 1a ustawy oraz uchwale Rady podjętej na podstawie art. 97 ust. 5 ustawy,
 - za usługi opiekuńcze i specjalistyczne usługi opiekuńcze, zgodnie z uchwałą Rady podjętą na podstawie art. 50 ust. 6 ustawy;
 - 12) określanie, w trakcie postępowania o ustalenie prawa do posiłku, czy dziecko/osoba jest jego pozbawione/a, zgodnie z art. 48 i 48b ust. 2 ustawy;
 - 13) korzystanie z kwestionariuszy wywiadu rodzinnego zgodnie z rozporządzeniem w sprawie rodzinnego wywiadu środowiskowego;
 - 14) dokonywanie ustaleń w zakresie zapewnienia stronie pomocy w odniesieniu do jej potrzeb, zgodnie z art. 7, 77 § 1 i 107 § 1 k.p.a.;
 - 15) nie wydanie decyzji w sprawach już rozstrzygniętych;
 - 16) rozpoznawanie spraw w całości;
 - 17) zawiadamianie strony o wszczęciu postępowania z urzędu, zgodnie k.p.a.;
 - 18) redagowanie podstawy prawnej oraz uzasadnianie prawne i faktyczne decyzji zgodnie z k.p.a.

Pouczenie

1. Jednostka organizacyjna pomocy społecznej albo kontrolowana jednostka może, w terminie 7 dni od dnia otrzymania zaleceń pokontrolnych, zgłosić do nich zastrzeżenia.
2. Wojewoda ustosunkowuje się do zastrzeżeń w terminie 14 dni od dnia ich doręczenia.
3. W przypadku nieuwzględnienia przez wojewodę zastrzeżeń jednostka organizacyjna pomocy społecznej albo kontrolowana jednostka w terminie 30 dni obowiązana jest do powiadomienia wojewody o realizacji zaleceń, uwag i wniosków. Informację o sposobie wykonania zalecenia należy przesać do

Wydziału Zdrowia i Polityki Społecznej Opolskiego Urzędu Wojewódzkiego w Opolu, na adres: ul. Piastowska 14, 45-082 Opole.

4. Jednostka organizacyjna pomocy społecznej albo kontrolowana jednostka w terminie 30 dni jest obowiązana do powiadomienia wojewody o realizacji zaleceń, uwag i wniosków, mając na uwadze zmiany wynikające z uwzględnionych przez wojewodę zastrzeżeń.
5. W przypadku stwierdzenia istotnych uchybień w działalności jednostki organizacyjnej pomocy społecznej albo kontrolowanej jednostki wojewoda, niezależnie od przysługujących mu innych środków, zawiadamia o stwierdzonych uchybieniach organ założycielski tych jednostek lub organ zlecający kontrolowanej jednostce realizację zadania z zakresu pomocy społecznej.
6. Kto nie realizuje zaleceń pokontrolnych - podlega karze pieniężnej w wysokości od 500 do 12 000 zł

Z up. Wojewody Opolskiego

Beata Jabłońska

Zastępca Dyrektora

Wydział Zdrowia i Polityki Społecznej

Do wiadomości:

Rada Miejska w Strzelcach Opolskich, Urząd Miejski w Strzelcach Opolskich,
Plac Myśliwca 1, 47-100 Strzelce Opolskie